

5. medzinárodný seminár Zdravotná problematika v chovoch včiel.

***Eradikačný program MVP a
prezentácia nákazovej situácie v
chovoch včiel v SR***

MVDr. Erika Papierniková

***Štátna veterinárna a potravinová správa
Slovenskej republiky***

Legislatíva

- **Zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov**
- **Nariadenie vlády SR č. 313/2003 o požiadavkách na zdravie zvierat pri premiestňovaní, výmene s členskými štátmi a dovoze zvierat, spermy, oocytov a embryí z tretích krajín v znení neskorších predpisov.**
- **Nariadenie vlády SR č. 135/2017 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu zlepšenia podmienok pri produkcii a obchodovaní s včelími produktmi**

Legislatíva

- Vyhláška MPRV SR č. 285/2017 Z. z. o identifikácii a registrácii včelstiev
- Nariadenie vlády SR č. 360/2011 Z. z., ktorým sa ustanovujú hygienické požiadavky na priamy predaj a dodávanie malého množstva prvotných produktov rastlinného a živočíšneho pôvodu a dodávanie mlieka a mliečnych výrobkov konečnému spotrebiteľovi a iným maloobchodným prevádzkam
- Vyhláška MPRV SR č. 41/2012 o mede

- **Zákon č. 39/2007 Z. z. § 46 na prevenciu, kontrolu a eradikáciu chorôb uvedených v prílohe č. 1 a č. 4 schvaľuje MPRV SR na návrh hlavného veterinárneho lekára národné programy eradikácie chorôb zvierat – NÁRODNÝ ERADIKAČNÝ PROGRAM NA MOR VČELIEHO PLODU NA ROKY 2018-2019.doc**

SYSTEM REGISTRÁCIE VČELSTIEV

MPRV SR poverilo vedením centrálného registra včelstiev
Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu Nitra –
Ústav včelárstva Liptovský Hrádok.

DIAGNOSTIKA

Diagnostiku MVP vykonáva Referenčné laboratórium pre
zdravie včiel, ktorým je Štátny veterinárny a potravinový
ústav Dolný Kubín.

PRAVIDLÁ NÁHRADY STRÁT VČELÁROM

Úhradu škôd a nákladov vzniknutých pri výskyte moru
včelieho plodu poskytuje MPRV SR vlastníkovi zvierat
v súlade s § 45 ods. 3 zákona č. 39/2007 Z.z.

- **§ 6 ods. 2 písm. a) ŠVPS SR riadi, usmerňuje, koordinuje, a kontroluje výkon štátnej správy – vydáva usmernenie a vzor poverenia pre odborne spôsobilé osoby**
- **§ 8 ods. 3 písm. a) RVPS vykonáva prostredníctvom veterinárnych inšpektorov, iných úradných veterinárnych lekárov a úradných veterinárnych asistentov veterinárne kontroly nad dodržiavaním veterinárnych požiadaviek**

- **§ 10 ods. 12 úradnému veterinárnemu lekárovi môžu asistovať pri odbere vzoriek a prehliadke včelstiev odborne spôsobilé osoby na základe poverenia vydaného RVPS, ak spĺňajú tieto požiadavky :**

a) skončenie štúdia na strednej odbornej škole veterinárneho zamerania – bude aj odbor včelár/včelárka

b) absolvovanie odborného vzdelávacieho kurzu a praktického výcviku a zložení odbornej skúšky, ktorej obsahom je preukázanie teoretických a praktických znalostí vo veterinárnej oblasti

- **§ 19 ods. 10** podrobnosti o identifikácii a registrácii zvierat a spoločenských zvierat ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo – **Vyhláška MP SR č. 285/2017 Z. z o identifikácii a registrácii včelstiev**
- **V súlade s § 20 ods. 5 zákona č.39/2007 Z. z. na účely prevencie a kontroly chorôb zvierat, uvedených v prílohách č. 4 a 5 je vlastník alebo držiteľ zvierat povinný hlásiť orgánu veterinárnej správy podozrenie alebo výskyt chorôb (mor včelieho plodu, hniloba včelieho plodu, varroáza, akariáza, malý úľový chrobák a Tropilaelaps mite).**

- **§ 45 ods. 1 - Ak sa na území SR vyskytne niektorá z chorôb zo zoznamu uvedeného v prílohe č. 1 alebo choroba včiel a rýb uvedená v prílohe č. 4, chovateľovi zvierat možno poskytnúť podporu podľa osobitného predpisu na úhradu nákladov a strát spôsobených nariadenými opatreniami. Úhradu nákladov a strát pre jedného chovateľa zvierat je možné poskytnúť do 100 % nákladov a strát, najviac do 1 000 000 eur.**
- **ods. 2 – nárok na úhradu nákladov a škôd vznikne ak vlastník zvierat: splnil povinnosť ohlásenia podozrenia na chorobu RVPS, dodržiava povinnosti na kontrolu chorôb zvierat, splnil nariadené opatrenia, dodržiava opatrenia na zabránenie šíreniu infekcie, dodrží lehotu od usmrtenia a odstránenia zvierat z chovu po opätovné obnovenie chovu.**

Národný program eradikácie moru včelieho plodu na rok 2018-2019

- **Cieľom je eradikovať ohniská MVP, ozdraviť chovy, zlepšiť zdravotný stav, znížiť straty na produkcii medu a ďalších včelích produktov, zabezpečiť optimálne opelenie poľnohospodárskych kultúr a ostatných rastlín.**
- **Program sa uplatňuje na celom území SR**

Vykonávanie veterinárnych kontrol v rámci programu monitoringu MVP

- **Za veterinárne kontroly je zodpovedná ŠVPS SR.**

Vykonávajú ich:

- **úradní veterinárni lekári**
- **úradní veterinárni asistenti**
- **poverení súkromní vet.lekári**

Kontrola

- Príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa (ďalej len „RVPS“) zabezpečí klinické vyšetrenie všetkých včelstiev na prítomnosť moru včelieho plodu vo svojej pôsobnosti 1x ročne jedným z nasledujúcich spôsobov:
 - a) klinické prehliadky vykonajú asistenti úradných veterinárnych lekárov v rámci jarných prehliadok včelstiev v termíne od 1.apríla do 10.mája príslušného kalendárneho roka,
 - b) klinické prehliadky vykonajú asistenti úradných veterinárnych lekárov v termíne od 1. 6. do 30. 8. príslušného kalendárneho roka,
 - c) klinické prehliadky vykonajú úradní veterinárni lekári z príslušnej RVPS alebo poverení súkromní veterinárni lekári v termíne od 1. júna do 30. augusta príslušného kalendárneho roka . [Tlačivo](#)

Odber a zasielanie vzoriek na vyšetrenie pôvodcu MVP

- Pri každom podozrení na MVP príslušná RVPS nariadi veterinárne opatrenia na zníženie rizika šírenia choroby a odoberie úradnú vzorku na bakteriologické vyšetrenie plodového plástu.
- Vzorky musia byť zasielané so žiadankou z príslušnej RVPS
- Označovanie vzoriek – čitateľne meno majiteľa, presná adresa, pri zmesnej vzorke presné čísla úľov, z ktorých bola vzorka odobratá

Opatrenia pri potvrdení MVP

- Pri pozitívnom výsledku bakteriologického vyšetrenia plodového plástu na prítomnosť *Paenibacillus larvae* RVPS:
 - a) vymedzí ohnisko choroby (stanovište včelstiev) a ochranné pásmo v okruhu najmenej 3 km,
 - b) zakáže presuny včelstiev v ochrannom pásme, z ochranného pásma a do ochranného pásma,
 - c) nariadi likvidáciu včelstiev

Likvidácia všetkých včelstiev v ohnisku a spaliteľného materiálu

- 1. ide o opakovaný výskyt choroby v chove alebo
- 2. nie je dodržaná jedna tretina obnovy včelieho diela v plodisku ročne, tzn. v úli sa vyskytujú plásty staršie ako tri roky alebo
- 3. sa na včelnici nachádzajú prázdne úle so včelím dielom, prístupné zalietavaniu včiel alebo
- 4. ide o málopočetný chov (do 5 včelstiev) alebo
- 5. v chove neboli dodržané opatrenia nariadené príslušným orgánom veterinárnej správy pri podozrení z výskytu choroby.

Vyhlásenie choroby za zdolanú

Príslušná RVPS vyhlási chorobu za zdolanú ak

- sú **v ohnisku zlikvidované všetky včelstvá** a spáliteľný materiál, v ochrannom pásme sú vykonané **klinické prehliadky** vrátane potrebných odberov vzoriek na laboratórnu diagnostiku všetkých včelstiev s **negatívnym výsledkom** a v ohnisku bola vykonaná **záverečná dezinfekcia po uplynutí pozorovacej doby 3 mesiacov**, ak v ohnisku alebo v ochrannom pásme nebol potvrdený výskyt MVP

alebo...

...alebo

- sú **v ohnisku zlikvidované len nakazené včelstvá**, v ktorých bol bakteriologicky potvrdený pôvodca MVP a je zlikvidovaný spáliteľný materiál a **zdravé včelstvá boli ošetrené**, v ochrannom pásme boli vykonané opakované **klinické prehliadky** vrátane potrebných odberov vzoriek na laboratórnu diagnostiku všetkých včelstiev s negatívnym výsledkom a v ohnisku bola vykonaná **záverečná dezinfekcia** po uplynutí **pozorovacej doby 1 roka**, ak v ohnisku alebo v ochrannom pásme nebol potvrdený výskyt MVP.

Eradikačný program - zmeny

Príloha č. 4 – kočovní poriadok

- Registrácia v CRV – jednorazová
- Evidencia plánov kočovania v CRV – najneskôr 14 pred začatím (sprievodný doklad – vzor program)
- Potvrdenie sprievodného dokladu úradným veterinárnym lekárom (povinné vyšetrenie meliva)
- Najneskôr do 2 dní potvrdiť prikočovanie v CRV

- Označenie včelnice a aspoň jedného prístupu informačnou tabuľou
 - registračné číslo vlastníka,
 - korešpondenčnú adresu prípadne telefónne číslo alebo iné kontaktné údaje
 - výstražnú informáciu „**BIOLOGICKÉ NEBEZPEČENSTVO - VČELY**“ (tlačené písmo vysoké minimálne 2 cm)
 - tabuľou v tvare rovnostranného trojuholníka o dĺžke strany 1 m žltej farby bola dobre viditeľná zo zeme i zo vzduchu.

RVPS nevydá sprievodný doklad ak je v mieste trvalého stanovišťa:

- podozrenie na MVP až do jeho vylúčenia
- vymedzené ohnisko a ochranné pásmo MVP
- pri plánovaní prikočovania do ochranného pásma v okruhu minimálne 5 km od trvalého stanovišťa šľachtiteľských chovov
- pri porušovaní veterinárnych podmienok stanovených platnou legislatívou SR a EÚ a eradikačným programom na MVP v minulých obdobiach
- Kočovné vozy a prívesy odporúčame umiestňovať vo vzdialenosti 40 m od seba z bezpečnostných a epizootologických dôvodov.

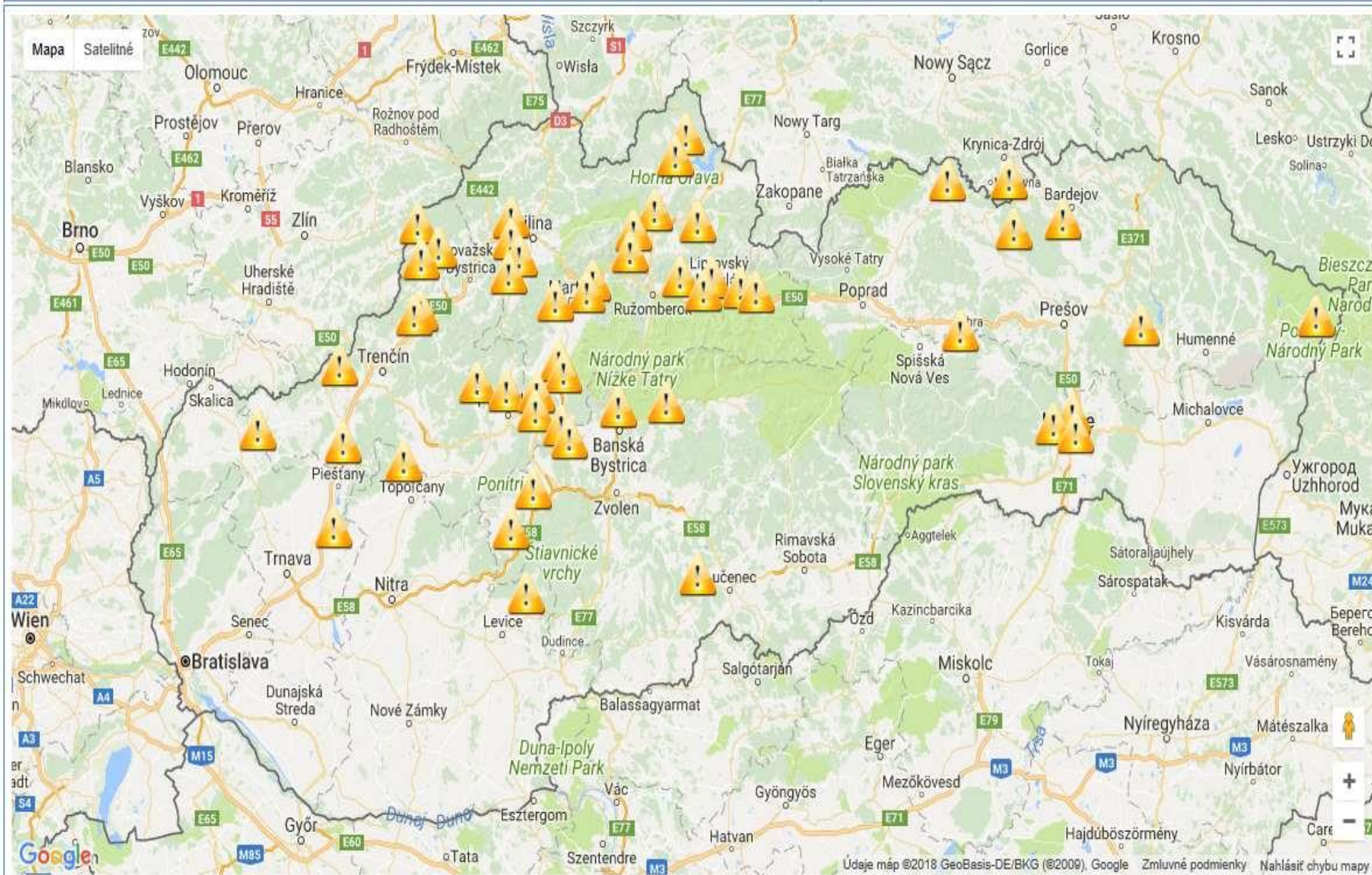
Aktuálna zdravotná situácia včiel v SR

- **V SR sa sleduje choroba mor včelieho plodu, ktorá je uvedená v prílohe č. 4 zákona 39/2007 Z. z. „Choroby, ktoré podliehajú hláseniu, prevencii a kontrole pri obchodoch“**
- **Národný eradikačný program moru včelieho plodu na roky 2018-2019**
- **ŠVPÚ Dolný Kubín - laboratórne vyšetrenia-referenčné laboratórium pre zdravie včiel**

Aktívne ohniská MVP

Kraj	Počet klinických prehliadok na MVP 2015/2016/2017	Ohniská MVP 31.12.2015/31.12.2016/ 31.12.2017
Bratislavský kraj	8 223/10 009/9 852	5/3/0
Banskobystrický kraj	48 909/50 751/57 552	6/10/7
Košický kraj	29 135/35 273/38 951	3/3/3
Nitriansky kraj	48 886/41 821/50 496	2/4/2
Prešovský kraj	40 675/44 655/39 219	12/16/15
Trenčiansky kraj	25 324/27 829/27 236	10/7/8
Trnavský kraj	23 417/24 112/22 565	1/1/2
Žilinský kraj	29 286/28 418/25 457	18/14/24
Spolu	259 011/262 868/271 328	57/58/61

Podrobná mapa ohnisk moru včelieho plodu

Prehliadka včelnice

- **Dohodnúť termín prehliadky**
- **Poverenie**
- **Stav včelnice**
- **Ambulantná kniha, dezinfekcia**
- **Identifikácia včelnice**
- **Manipulácia so včelstvami – majiteľ**
- **Prehliadka plástov**
- **Zhodnotenie**
- **Prípadný odber vzoriek**

Práva AUVL

- **Vykonávať klinické prehliadky včelstiev na diagnostické účely chorôb včiel a včelieho plodu v súlade s poverením, ktoré vydáva príslušná regionálna a potravinová správa**
- **Vykonávať odber vzoriek tak úradných ako aj súkromných vzoriek medu, meliva a plodových plástov**
- **Vstupovať do miest, kde sa držia včely a včelie produkty a kde sa manipuluje so včelími produktmi a včelárskym príslušenstvom**

Práva AUVL

- **Podávať lieky v chovoch včiel**
- **Poveriť chovateľa včiel podávaním liekov, ak ho predtým poučil o indikácii (určení správnej liečby), spôsobe podania, dávkovaní, dĺžke liečby, negatívnych účinkoch a ochrannej lehote**
- **Môže viesť záznamy o chovateľovi, dátume ošetrenia, počte a identifikácii včelstiev, použitom veterinárnom lieku, množstve podaných dávok, spôsobe podania, dĺžke liečenia a ochranných lehotách**

Povinnosti AUVL

- **bezodkladne oznámiť príslušnej regionálnej veterinárnej a potravinovej správe každé podozrenie na výskyt chorôb včiel a včelieho plodu, ktoré zistí pri plnení svojich úloh,**
- **viest' úradné záznamy o svojich zisteniach,**
- **preukazovať sa pri výkone prehliadok včelstiev a odbere vzoriek poverením na vykonávanie tejto činnosti a preukazom totožnosti,**

Povinnosti AUVL

- **zúčastňovať sa na odborných vzdelávacích školeniach týkajúcich sa zdravotnej problematiky včiel určených orgánmi veterinárnej správy, odoberať vzorky na diagnostické účely chorôb včiel a včelieho plodu podľa pokynov úradného veterinárneho lekára príslušnej regionálnej veterinárnej a potravinovej správy**
- **byť zodpovedný za odbornosť za odbornosť a účelnosť použitia ním podaného veterinárneho lieku v chovoch včiel**

Povinnosti AUVL

- **zaznamenať v knihe veterinárnych úkonov skutočnosť o poučení a poverení chovateľa podat' liek v chove včiel**
- **vykonávať v súčinnosti s RVPS kontrolu počtu včelstiev a overovať správnosť vyplnenia tlačív „Ročné hlásenie o chove včelstiev“**

ĎAKUJEM ZA POZORNOST

